

YURIST FAOLIYATIDA TASHABBUSKORLIK, KREATIVLIK VA MASALAGA IJODIY YONDASHUV

Toxtaboyev Diydorbek Charimuxammed o'g'li

*Andijon qishloq xojaligi va agotexnologiyalar instituti
Yuristprudensiya ta'lim yo'nalishi I-bosqich talabasi.*

Xakimov Akromjon Farxodbek o'g'li

*Andijon qishloq xojaligi va agotexnologiyalar instituti
Yuristprudensiya ta'lim yo'nalishi I-bosqich talabasi.*

Diydarbektoxtaboyev@gmail.com

Annototsiya: Hozirgi tez o'zgaruvchan va murakkab huquqiy muhitda yuristlar nafaqat qonunchilikni yaxshi biladigan mutaxassis, balki muammolarni innovatsion tarzda hal eta oladigan, mijozlarga noyob yondashuvlar taklif qila oladigan, tashabbus ko'rsata oladigan ijodkor shaxs bo'lishi zarur. An'anaviy yurist obrazi — quruq qonun matni bilan ishlovchi, xavfsiz yondashuvni afzal biluvchi mutaxassis — bugungi kunda zamonaviy talablarga to'liq javob bera olmaydi. Endilikda yuridik sohada samaradorlik, raqobatbardoshlik va innovatsionlik darajasi ko'p jihatdan yuristning kreativ fikrlay olish qobiliyati, tashabbuskorligi va masalaga ijodiy yondasha olishiga bog'liq.

Kalit so'zlar: Yurist faoliyati, tashabbuskor yurist, yuridik kreativlik, ijodiy yondashuv, huquqiy innovatsiya, yuristik kasbi, zamonaviy yurist, muammoni ijodiy hal etish, yuridik xizmatlar, legal tech.

Annotation: In today's rapidly changing and complex legal environment, lawyers must be not only specialists who are well-versed in the law, but also creative individuals who can innovatively solve problems, offer unique approaches to clients, and take the initiative. The traditional image of a lawyer - a specialist who works with dry legal texts and prefers a safe approach - cannot fully meet modern requirements today. Now the level of efficiency, competitiveness, and innovation in the legal field largely depends on the lawyer's ability to think creatively, take the initiative, and approach the issue creatively.

Keywords: Legal activity, initiative lawyer, legal creativity, creative approach, legal innovation, legal profession, modern lawyer, creative problem solving, legal services, legal tech.

Аннотация: В сегодняшней быстро меняющейся и сложной правовой среде юристы должны быть не только специалистами, хорошо разбирающимися в праве, но и творческими личностями, способными новаторски решать проблемы, предлагать уникальные подходы к клиентам, проявлять инициативу. Традиционный образ юриста — специалиста, работающего с сухими юридическими текстами и предпочитающего безопасный подход, — сегодня не может в полной мере отвечать современным требованиям. Сейчас уровень эффективности,

конкурентоспособности и инноваций в юридической сфере во многом зависит от способности юриста мыслить креативно, проявлять инициативу и подходить к вопросу творчески.

Ключевые слова: Юридическая деятельность, инициативный юрист, юридическое творчество, творческий подход, правовые инновации, юридическая профессия, современный юрист, творческое решение проблем, юридические услуги, юридические технологии

Tashabbuskorlik — bu biror vaziyatda mavjud sharoit bilan cheklanmasdan, yangi imkoniyatlarni izlash, muammolarni oldindan ko‘ra olish va ularga yechim taklif qilish qobiliyatidir. Yuridik sohada bu fazilat ayniqsa muhim, chunki har bir holat o‘ziga xos bo‘lib, unga individual yondashuv zarur bo‘ladi. Yurist nafaqat qonun bilan ishlaydi, balki insonlar, tashkilotlar va jamiyat orasidagi munosabatlarni boshqaradi.

Tashabbuskor yurist: Mijoz uchun standart huquqiy xizmatdan ortiqroq yechimlar taklif etadi;

qonunchilikdagi o‘zgarishlarni kuzatib boradi va ularga mos ravishda maslahatlar beradi;

muammoning ildizini chuqur tahlil qilib, sabab-oqibat bog‘lanishlarini tushunadi;

yangi texnologiyalarni joriy etishda ishtirok etadi (masalan, legal-tech platformalar orqali mijozlar bilan aloqani yaxshilash);

ish yuritishda avtomatlashtirish vositalarini taklif qiladi.

Masalan, yurist bir korxona uchun shartnoma loyihasini tayyorlar ekan, faqat mavjud andozani to‘ldirib qo‘yish bilan cheklanmasdan, shu shartnoma bilan bog‘liq mumkin bo‘lgan xavf-xatarlarni oldindan hisobga olib, ularni yumshatuvchi shartlar kiritishni taklif qilsa — bu tashabbuskorlik namunasidir.

Kreativlik – qonun doirasida yangilik yaratish san’ati

Ko‘pchilik "kreativlik" so‘zini faqat san’at, dizayn yoki reklama bilan bog‘laydi. Aslida esa, har qanday kasbda kreativlik — bu mavjud bilim va tajriba asosida yangi g‘oya, yechim yoki yondashuv ishlab chiqish qobiliyatidir. Yuridik faoliyatda bu juda zarur bo‘lgan sifatdir, chunki qonunlar ko‘pincha umumiy, noaniq yoki har xil talqinga ochiq bo‘ladi.

Yuristning kreativligi quyidagi holatlarda namoyon bo‘ladi:

murakkab holatlarda qiyin yechimlarni topishda (masalan, huquqiy bo‘shliqlarni to‘ldirish, huquqiy mojarolarni tinch yo‘l bilan hal qilish);

sudga qadar nizolarni hal qilishda yangicha strategiyalar taklif qilish;

turli sohalar — moliya, texnologiya, xalqaro huquq — bo‘yicha yechimlarni sintez qilish;

yangi mahsulot yoki xizmat uchun huquqiy asos yaratishda.

Misol uchun: IT sohasidagi startaplar uchun yuristlar ko'pincha mavjud qonunlarda bevosita ko'zda tutilmagan holatlarni ham hisobga olib, yechimlar ishlab chiqishi kerak bo'ladi. Shunday paytda qonunchilikni chuqur tahlil qilish, xorijiy tajribani o'rganish va ijodiy fikrlash orqali muammoni hal etish mumkin.

Masalaga ijodiy yondashuv – Umumiy yondashuvlardan farqli qarorlar

Ijodiy yondashuv — bu har bir holatga shablonlardan tashqari qarash, har doim "nega aynan shunday bo'lishi kerak?" degan savolni berish va boshqa variantlarni izlab topishdir. Bu sifat yuristni o'z ishida noyob qiladi. Ayniqsa, korporativ huquq, investitsiyalar, xalqaro shartnomalar, intellektual mulk sohalarida ijodiy yondashuv talab etiladi.

Yuristlar uchun ijodiy fikrlashga asoslangan yondashuv quyidagi ustunliklarni beradi: mijoz ehtiyojlarini to'liq tushunish va ularga mos echimlar ishlab chiqish;

raqobatchilardan farqli xizmat ko'rsatish (masalan, mijozga faqat huquqiy yordam emas, balki strategik maslahat ham taklif etish);

murakkab nizolarni innovatsion usullar bilan hal etish (arbitraj, mediatorlik, onlayn nizolarni hal qilish platformalari orqali)

Bir sohada bilimni boshqa soha bilan birlashtirish (masalan, intellektual mulk va sun'iy intellektning kesishgan joyidagi masalalarni yoritish).

Yuridik sohada bu fazilatlarni qanday rivojlantirish mumkin?

Kreativlik, tashabbuskorlik va ijodiy yondashuvlar tug'ma qobiliyatlar bilan birga, mashq va o'z ustida ishlash orqali rivojlantiriladi. Quyidagi amaliy maslahatlar yuristlarga foydali bo'lishi mumkin:

1. Vaziyatlarni ko'p burchakli tahlil qilish: Har bir huquqiy muammoni faqat qonun doirasida emas, iqtisodiy, psixologik va ijtimoiy jihatlarini ham hisobga olib ko'rish.

2. Turli sohaga oid kitoblar va maqolalar o'qish: Bu dunyoqarashni kengaytiradi va o'z sohasi doirasidan chiqib fikr yuritishga yordam beradi.

3. Kreativ muammolarni hal qilish texnikalarini o'rganish: Masalan, "SCAMPER" texnikasi (Substitute, Combine, Adapt, Modify, Put to another use, Eliminate, Reverse) yordamida mavjud huquqiy yechimlarni qayta ko'rib chiqish mumkin.

4. Jamoaviy muhokamalar va brainstorm sessiyalar: Ayniqsa advokatlik byurolari va yuridik firmalarda jamoaviy fikr almashinuvi ijodiy fikrlar paydo bo'lishiga turtki bo'ladi.

5. Legal tech vositalaridan foydalanish: Yuridik faoliyatda sun'iy intellekt, avtomatlashtirilgan hujjat yaratish vositalari, yuridik ma'lumotlar bazalari yuristning vaqtini tejaydi va diqqatni muhim qarorlar qabul qilishga qaratadi.

6. Professional tarmoqda faol bo'lish: Yuridik konferensiyalar, seminarlar, master-klasslar — bular nafaqat bilim olish, balki boshqa yuristlarning kreativ yondashuvlarini o'rganish uchun ham muhimdir.

Zamonaviy yurist — bu faqat qonunni yodlagan mutaxassis emas, balki har bir holatda noyob qaror qabul qila oladigan, tashabbus ko'rsata oladigan, innovatsion fikr yurita oladigan ijodkor professionaldir. Tashabbuskorlik yuristga yangi imkoniyatlarni

ko‘rish va mijoz uchun qo‘shimcha qiymat yaratish imkonini beradi. Kreativlik esa, cheklovlar ichida yangi imkoniyatlarni topish san’atidir. Ijodiy yondashuv esa har bir muammoni o‘ziga xos tarzda hal etish, standart qarorlar bilan chegaralanmaslik qobiliyatidir.

Shunday ekan, bugungi va ertangi yuridik dunyo ijodkor yuristlarni kutmoqda — ular jamiyatda ijobiy o‘zgarishlarga sabab bo‘lishi, adolat, huquq va taraqqiyot uchun faol hissa qo‘shishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1) Jo‘rayev, M. (2021). Huquqshunoslik asoslari. Toshkent: Huquq nashriyoti. Yuridik kasblar asoslari va yuristlarning kasbiy faoliyati haqida umumiy tushincha berilgan.
- 2) Karimov, Z. (2020). Yuridik tafakkur va huquqiy madaniyat. Toshkent: TDYU nashriyoti. Yuristlar uchun ijodiy fikrlash va tafakkur metodlari haqida.
- 3) Kenjaboyev, A. (2022). Innovatsion yondashuvlar talimda Yuridik fanlar jurnali No2 33-34-betlar. Huquqshunoslik sohasida kreativ va innovatsion metodlar qo‘llanilishi tahlil qilingan.
- 4) Qodirov, A. (2019). Yurist kasbining ijtimoiy funktsiyalari va zamonaviy talablari. - Huquq va Jamiyat jurnali, No1 Yuristlarga qoyiladigan yangi davr talablari, tashabbuskorlik va jamiyatdagi orni haqida.
- 5) Edward de Bono. (2017). Lateral Thinking: Creativity Step by Step. HarperBusiness. Kreativ fikirlashning asosiy metodikasi, ayniqsa murakkab masalalarga yangi yondashuvlar uchun foydali.